כבוד שר הביטחון יצחק רבין, מכובדי.

אני מבקש לומר מספר דברים על ההקשר הרחב של נושא הדיון. בטרם אעשה זאת אני חייב להציג את מגבלות הידע שלי בנושא. אין לי כל מומחיות בשיטות ההשלטה של "חוק וסדר" על אוכלוסייה מתפרעת. אין לי מושג מה עדיף: הטלת עוצר, שימוש באלות, ענישה סביבתית או הגליות. אני גם יוצא מתוך ההנחה שאנשי הממשל והפיקוד הצבאי הנמצאים בשטח יום יום מכירים את המצב בקרב הערבים שם טוב יותר מכל אקדמאי המתמחה בנושא. כשלעצמי, אפילו איני יכול לטעון שהפלסטינים ביהודה, בשומרון ובחבל עזה הם שטח ההתמחות העיקרי שלי.

הדבר אותו אני יכול להציע הוא מספר התבוננויות הלקוחות מן הניסיון ההיסטורי העשיר שהצטבר בסוגיות של מושלים ונשלטים. ברור לי כמובן שהשליטה שלנו בשטחים אלה של ארץ־ישראל מהווה מצב מיוחד במינו, כשם שכל הסכסוך הישראלי־ערבי הוא מיוחד במינו, וכשם שההיסטוריה היהודית כולה – אם תרצו – היא מיוחדת במינה. אולם תהיה זו איוולת להניח שאנחנו הראשונים בעולם העומדים בפני הבעיה כיצד לכפות ממשל יציב וסדיר על אוכלוסייה אשר מסיבות לאומיות אינה חפצה בו, ואשר התנגדותה לו הולכת וגוברת.

במאה שלנו הופיעה בעיה זו ביותר ממאה מדינות בתהליך השתחררותן משלטון של עם אחר, ועם כל השוני הרב בין מקרים אלו, הרבה בעיות אינסטרומנטליות ותפישתיות שעמדו בפני הממשלים במקומות ההם דומות באופן מהותי לאותן הבעיות עצמן שאנו מתלבטים בהן היום.

בשל החשדנות הרבה, והמוצדקת, הקיימת כלפי גישה כזו, הרשוני להדגיש את הנקודה הבאה. אני בהחלט מתנגד לאנלוגיות פשטניות. לכל ממשל יש הסיפור שלו, ואין שני מקרים שהם דומים לגמרי זה לזה. אולם עשרות התקדימים בכללותם, כתופעה קיבוצית, הם ההקשר ההיסטורי האפשרי היחיד לבעיות שבפניהן עומד הממשל הישראלי כיום. כל השוואה למקרה בודד עשויה אולי להיות שנויה במחלוקת, אבל ראיית הנושא בהקשר הכולל המתאים עשויה להאיר גם דברים שהדעת רוצה להיות מוסחת מהם. בעולם האקדמי מרבים היום לדבר על "טקסט" ו"קונטקסט" ועל התלות הרבה של הראשון בשני. השאלה שראוי לשאול היא מה מלמד הקונטקסט על הטקסט הספציפי שלנו ביהודה, שומרון וחבל עזה. בהתאם לכך, הייתי רוצה